

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 s uviše poštarški trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, probćena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

O položaju u Hrvatskoj.

Ono, što se danas događa u Banovini, teško da se je ikad dogodilo i da bi se igdje moglo dogoditi. U pučanstvu kao da već prestaje nada, da će se to nesnosno stanje ukiniti, a u klike, koja ga podržava, kao da nema ni zere straha pred posljedicama. Tko pak gleda sa strane položaj, vidi samo crnu magluštinu, što se navukla na onaj kraj naše domovine, iz koje može da svaki čas počnu pucati striele.

Sve se to zbiva, jer je u Banovini naprosto pogažen i onaj kukavni ustav, koji bi tamo imao biti krjepostan. Velimo kukavni, jer kakav je, nije moguće da dovede narod do puta, na kojemu će moć uspješno obćiti s čimbenikom, koji je uz narod od naroda zvan da vlada. U ustavnoj zemlji mora da vlada narod složno s vladarom. Ovo složno vladanje potrebno je, da vladaru bude poznato sve što narod misli, čuti i treba. Vladar, kao najviši državljani mora da tako postupa, jer je njemu do sreće i uzdržanja države, koja propada ako su narodi nezadovoljni. A nezadovoljni su narodi samo onda, kad oni, koji predstavljaju vlast kraljevu, vladaju u ime njegovo ne po njegovoj želji i namisli, ne po želji naroda, već po svojoj strasti. Tu narod onda treba da preko svojih predstavnika govori kralju, i rieči njihove, rieči naroda kad dopru do njega, mogu da uklone pogibelj. S ovog pogleda ustav je potrebit, ustav je spas države.

Ali kako se ustav danas u Banovini prodaja? Što ima hrvatski narod od njega i čemu se od njega može nadati?

Nepobitna je istina, da je najteže za vladara ondje, gdje je stvoren takav položaj, da on ne može stajati nad skupinama, nego stoji ili mora stajati pod njihovim utjecanjem. Po nesreći to je baš kod Hrvata. Kušalo se vladati nad njima absolutistički, al to nije išlo, sada se vlada nad njima pod uplivom dvaju naroda u monarhiji, koji se ne odlikuju nikakvim dobrom nad ostalim narodima, koji su im žrtvovani, a medij kojima su i Hrvati.

Kad bi vladala iskrena despcija, u Hrvatskoj bi danas sigurno bilo bolje. Starčević je i sam kazao, da se u iskrenoj despciji ne može državljanin na državljanina tužiti, jer im je jednako, jer jedan drugoga ne može pod ovim ili onim izgovorom ili povodom izrabljivati. Narod lakše može zadovoljiti potrebama ili požudama vladara i njegove razmjerno male okoline. Vladar lakše može biti nepristran, jer mu stoji do uzdržanja svih podložnika ciele države.

"Mnogo je gora, pače najgora despcija družbe, okrinkana obšjenom zakona, gdje narod misli, jer mu se kaže, da ima pravu, kojih nema, da ima zakon, za koje se u životu ne zna. Tu narod mora podmirivati potrebe i hire ne samo onih, koji imaju dio u vladanju, nego i njihove rodbine i prijatelja i sljeditelja i istomišljenika i ciele ove množine strin i kum i tetka i ujna i svih njihovih. Svako iz te družbe može nekrivu čovjeku škoditi, krivu pomoći. Družba, kad bi i htjela, ne može nepristrana biti, jer gleda i radi samo za se. Nje skupine natežu se za vlast i dok se jedna iz nje makne, eto druge u stvari jednake joj".

Tako je baš danas u Banovini. Tu ciele moralno i gospodarstveno stanje zapinje i muti se. Tu se zakoni uporabljaju ne proti zlu, ne za dobro obćenito, za narod, za domovinu, već za ovu okolinu proti drugima, za družbu, za skupinu, za pojedince. Tu se zakoni natežu, tumače, rabe i izigravaju škodljivije nego li bi bilo, kad bi ih vladar gazio. Tu mnogi prijatelji prvašnje vlade padaju u nemilost, tu se javni službenici odpuštaju. Tu se počinja sve ono, što na svoje oči vidimo, što slušamo i čitamo i nad čim se zgražamo. Tu se pohotnost i strasti družbe, klike, koja je na vladi, ne mogu sleti, ne mogu podmiriti. Tu klika troši i rasteže potrebe preko mjere prihoda.

Ovakvo je Dr. A. Starčević od prilike opisivao i položaj u Banovini god. 1892., kad je

pašovao Khuen, ovako je danas, pače gore pod zloglasnim Rauchom.

Što vrijedi tu ustavnost? Tu je ustavnost postala pukom izlikom, da se tlači narod, koji je „kroz vjekove svoju vjernost i krvlju zasvjedočio i danas je najgora onima, koji su najvjerniji bili i najviše žrtvovali“.

Ovakovo postupanje sigurno ne može da bude na korist reda i dobra države, jer se redu i dobru države žešće osvjećuju griesi samovolje onih, koji vlast predstavljaju, nego li zloćini i okrutnosti samih vladara.

Danas pod izlikom ustava u Banovini vlada se tobož ustavno, a neua pravice, nema sigurnosti; kod javnih službenika ne gleda se na znanje, na marljivost, na karakter. Je li to ustavnost? To je despcija najgora vrsti, pod kojom je narod kao uhvaćen za grlo, te ne može da napreduje ni u prosvjeti, ni u blagostanju, ni u moralnosti.

Ima ljudi, za koje izvan njih samih nema ništa sveta. O tima Starčević je kazao: „Ja ih razumim, ali sudim, da takovi ne bi smjeli biti državnici, jer ako im ne stoji do dobra naroda ni do vlastite časti morali bi znati, da narodu stoji i do prava i do časti i do sreće, i da ako narod često zabasa, u nuždi zna naći pravi put i ostaviti one, o kojima se na svoju nesreću osvjećio, da su ga u to stanje doveli ili ga u njem držali“.

A takovi su upravo danas na vladi u Banovini, a jer su na vladi takovi, u zemlji ne može da bude nego ono što jest, ogorčenje naroda i prezir nad propalicama, koji su se domogli vlasti ne da narodu služe, već da služe tuđinu, koritu.

Mogu li takovi i dalje još da oskvrnjuju čast vlasti, koju narod i vladar skupa moraju ljubomorno držati na visini, u dostojanstvu? Ima li koji put, kojim će se učiniti kraj ovoj gordbi vladanja u Banovini?

Po našem mnenju taj put postoji i samo je jedan. Odpor naroda, odpor svega, što je pošteno i patriotično, odpor uztrajan, ali triezan mora da odpuhne nametnike sa vlasti. Da taj odpor bude što jači, treba da cielei narod bude jedna stranka proti režimu, koji hoće da ga tlači i poniži. Ta stranka mora da bude stranka hrvatske države, koja ne priznaje zajednice s Ugarskom, zajednice s Magjarima, koji Hrvate hoće da drže u podređenosti; stranka ta mora da bude stranka samosvojnog hrvatskog života, koja na nikakav način ne smije ni da pokušava da bi poboljšala odnose sa tlačiteljima hrvatske slobode, koja dakle zazire od svakog starog ili novog nagodbenačlva, koja se odapire svakoj svezi sa vladama, koje podržavaju hrvatski narod u robstvu, stranka, koja u očuvanje narodne samosvojnosti ide za tim, da se hrvatski narod podigne gospodarstveno i kulturno uobće u svemu, u čemu sastoji snaga i život narodni. Takova je u cielej svojoj biti stranka prava; za tim ona ide, za tim teži, to hoće da oživotvori, pa pošto za tim ide, za tim teži svaki rodni Hrvat, to se svaki Hrvat mora naći u toj državotvornoj hrvatskoj jakoj stranci, da se uspješno odapre tuđinskim težnjama i prohtjevima, tuđinskoj sili u hrvatskoj domovini. Takav odpor svih Hrvata združenih u jednoj težnji, koja je i težnja stranke prava, odpuhat će iz Hrvatske pripuze, hodkare, nametnike, propalce i klike i u Hrvatskoj će biti bolje.

U Banovini ustav je pogažen, ali se narodni život za to bistri, ustaljuje, oporavlja u odporu svega, što je hrvatsko, što je narodno, i taj će odpor pobjediti.

Kad pobjedi, bit će zasluga naroda da je u Banovini okrenulo na bolje.

Stranka prava u Dalmaciji.

Pod tim naslovom „Sisački Glas“ od 24. tek. mj. ima vrlo liiep članak, u kojemu najprije govori o stranci prava u Banovini, a onda u Dalmaciji. Pogledom na Dalmaciju u članku čitamo ovo: „U Dalmaciji je pravaštvo odmah u početku svojega života uhvatilo korjena. Sada je tu u jeku“.

„Nego bilo je pravaštvo u Dalmaciji počepkano — i za to nije bilo jako, kako bi moralo biti. Bile su tri struje: Prodanova struja s „Hrvatskom Krunom“, Drinković-Majstrovic-Marinkovičeva struja s „Hrvatskom Rieči“ na čelu i dubrovački pravaši s „P. Crvenom Hrvatskom“ na čelu. Pored toga još je jedna pravaška grupa u Dalmaciji, a to su svi oni nešto stariji pravaši, koji usljed političkih potreba stupeše u Hrvatsku stranku. Ti se kupe oko „Velebita“, a vodja im je Dr. Ante Trumbić. Slavni su to ljudi, a ne će da se još sada usljed prilika kamo odluče. Tu vam je Biankini, Perić, Tresić, Dulibić, Ivanišević i na stotine drugih. Kako se dakle vidi — Dalmacija je posvema pravaška“.

„Sada su stari narodnjaci u Dalmaciji tek poštovana starina, kojoj se ne pristoji rugati se. Pa i Smodlaka je bio pravaš, ali njegov nemirni duh nije se mogao snaći dugo medju pravašima, pa je tumarao i tumarao, dok nije sam stvorio stranku sličnu naprednjačkoj. Ali prijatelji, koji ga poznaju, vele, da se je malo od njega nadati, jer da je još nestalniji i nedosljedniji nego li vrijeme, što da bi se iz njegova života moglo dokazati“.

„Medju daimatinskim pravašima nije bilo skladna rada — a i radi prilika u Banovini. Neki su bili za Franka, neki za hrvatsku stranku prava, a mnogi nisu nikamo naginjali. Za to su i bili dosta slabi. I svadili su se dosta. Nu najjasnija i najozbiljnija je bila „Hrvatska Rieč“ u Šibeniku“. Liepo je pisala i radila“.

„Od sada ne će više tako biti u Dalmaciji. Na 14. svibnja sastali su se svi pravaši u Splitu, pa su usvojili svi zajednički način borbe (taktiku), napustili su svoje svadje, napustili su prljanjanje budi uz Franka budi za koalaciju, oni su sad samo pravaši. To je pojava vrlo rodostna i nadobudna. Program pravaški u Dalmaciji odsele će se širiti i prama njemu radići svi, koji pravaški čute“.

Na koncu „Sisački Glas“ objelodanjuje načela prihvaćena na pravaškoj skupštini u Splitu, po kojima će stranka prava u Dalmaciji udešavati svoj rad.

Proslava Zoranićeve četrsto-godišnjice u Ninu.

Dokora se navršuje četrsto godina, da se je rodio proslavljeni pjesnik „Planina“, ninski plemić Petar Zoranić.

Ne zna mu se točno rođendana; ali svakako pada ili pod kraj ove ili najkašnje prvih mjeseca dođuće godine.

Petar Zoranić je po dobi prvi patriotični pjesnik naš!

Zoranići su starohrvatski koljenovići od plemena Kršelać, koje nastavaše u Humčanima bužke župe, ili od plemena Mogorovića, koje nastavaše u Lučanima ličke župe.

Prvih godina XVI. stoljeća Nin je bio ugrožen od turskog naliećanja. Valjda s toga se i majka Petra Zoranića sklonula u Zadar 1508. godine, dok je otac Ivan u Ninu vršio čin sudca gajeva. I tako se Petar koncem 1508. ili početkom 1509. rodio u Zadru, gdje je i uzgojen bio. Za prve mladosti izpjevao je Petar „Ljubljeni lov“ i „Vilenicu“, pak god. 1536. „Planine“, koje su jedine do nas doprle. Baš te godine bio je Zoranić u činu sudca izpitatelja u Ninu.

Nepoznata nam je daljnja Petrova sudbina. Cieni se, da je pošao u Franjevce Malobraćane, te da je god. 1550. umro. Nu stalno je samo to, da je prije 1574. god. preminuo. Ne znamo mu ni groba, ni stojne kuće.

Ne možemo, eto, slavljenumu pjesniku podignuti spomenika; ne možemo mu ni groba ovenčati. Prisljeni suo osvjetlili mu uspomenu drugočijim spomenicima.

Prvi bi bio, da se na spomenploči vajarijom prikáže Petrovo viđenje vile Hrvaticke u „Perivoju slave“ uz prigodan nadpis.

Spomenploč bi se postavila u Petrovoj otaćbini, u gradu Ninu.

I tako bi se otaćbina svom Zoraniću odužila. Ati Petar Zoranić nije samog Nina pro-

slavio, nego još i sav predjel od Velebita do Dinare.

Dok se on ponosi svojim ličkim djedima, jer „Tetaci gradodržci“, negdje oko današnjeg Gospića; „sminojaki i slavni Šibenik“ je zaklonio njegove „Golubice“: pod zakriljem „Divnića pastira“, u Šibeniku počiva Petrova nesudjenica „lipa, plemenita i gizdava Jele“ Divnićki.

Starigradska Paklenica, gdje se bura radja, Petru su „Vražja Vrata“, koja uvode u Pakao. Svoju otaćbinu „stari i davni grad Nin“ te susjedni Dražnik slavi uprav zanostiu. Privlački bunari bude u Petru uspomena starohrvata Novaka. Zoranićeva „Hvala od Zadra“ začinjena je biserjem narodne poepjive.

Na svim vrelima od zatonske Pećine do zadarske Fontane u Šumarku (Arbanasi) hrvatske vile povodarke redomice Petru propjevaju.

Najstariji patriotični pjesnik je eto zadužio srčiku negdanje Biele Hrvatske, od Krke do Novčice; i to u doba, kad ju sa zapada pritisnuo Mletački Lav, a sa iztoka poplavila silna Osman-ska plima.

Velike zasluge Zoranićevu po narodnu stvar ne mogu se pravo procieniti bez temeljite i svestrane povjestno-kulturne slike sjeverne Biele Hrvatske za XV. i XVI. stoljeća.

Takovim djelom, urešenim takodjer slikama znamenitih umjetnih spomenika, odbor za ovu proslavu želi Zoraniću svoju harnost posvjedočiti.

To djelo će biti znameniti kulturni spomenik Zoranićevog uspomeni, koji će dostojno namjestiti i najljepšu nadgrobnicu.

Zoranićeva četrstogodišnjica proslavit će se u njegovoj otaćbini gradu Ninu, kojega svaki kršić odiše starohrvatskom uspomenom.

Zoranićeva spomen ploča odkrit će se narodnim slavljem. Rok će se u novinama označiti.

Učestnici dobit će Spomenicu Zoranićevu Proslave.

Ovu zamisao Odbor posvećuje — po samom Zoranićevom napatku — svim „Hrvatom i vašoj milosti, ki znam da dobar baščinac i Hrvatini poštovan jest“, uz poklik: najstarijem patriotičnom našem pjesniku Petru Zoraniću Slava!

Pisma i milodare prima u ime Odbora preč. kanonik Pavao pl. Zanki, tajnik i blagajnik Zoranićevog Odbora, Nin (Dalmacija).

Neka gospodarska razmatranja.

II.

Čuje se često puta tužba: zasadio sam americkansku lozu i ona mi propade. Krivicu radi toga neuspjeha svaljivamo na svakoga; mislimo i dvojimo o samim sebi, da li smo radju izveli u redu, a ne ćemo da se osvrnemo na prvi i glavni uvjet neuspjeha našeg krvavog truda, na samo zemljište u koji smo lozu zasadili. Čuli smo i tužaba: zemlju sam analizirao i prama izpadku analize posadio sam ovu ili onu vrst amer. loze, pak isto posle 5 do 6 godina nije mi dala željeni uspjeh. Pošto nije danas naš zadatak, da uzroke ovog neuspjeha uzmemo potanko u pretres, to ćemo ipak reći nešto obćenita prama zadatak našeg današnjeg naslova članka.

Ostavimo mnoge pogreške, koje se opazaju pri rezanju žila prije sadjenja i ostavimo na stranu sve ino, a uzimmo samo ovo:

Mi smo bili naučni krčići brda i doline i svukud saditi domaću lozu. Ovu istu praksu prosledili smo i sa americkanskom lozom. Ne biramo zemljište, ne pazimo na jalovost zemlje, već dok nam je domaća loza propala, sadimo americkansku. Zemlju tačno ne iztražujemo, slabo je, a više puta i plitko izkričimo; dok su žile mlade i neake ide dobro, ali kad loza počne, da se bujavo razvija, da nam da obilati plod naših krvavih truda i da nam trošak naplati, zastane, vene i propada. Tad eto bolna poklika: americkanska loza vene, gine, jao meni, propao sam!

Polako! Propuštivali smo neke predjele uprav u onim mjestima, gdje su se ovakove tužbe podizale i možemo istinu reći, a što nam je posve drago, da loza nije kriva svem neuspjehu, već uprav težak. Ili loza nije dobro

navrnutu, ili podloga nije odgovarala dotičnom zemljištu, ili što je najgornje, zemljište nije bilo priredjeno kao što treba.

Ovo je upravo ono, što smo želili osobito naglasiti, da upozorimo naše vinogradare, kako za američku lozu treba imati osobite pazke ne samo na vrst zemlje koja je na površini, (mekot) da li i pri dnu (zdravici), jer što se događa: Kad počne loza, da se bunjom razvija, sisci dopri do zdravice bilo vretenom doli, bilo siscima postrance. Zdravica ne odgovara zemlji mekote, hrane ponestaje danomice sve to više i loza propada, vene, žuti, dok ne usahne.

Što dakle moramo raditi? Kao što čovjek ne živi o samu kruhu, tako ne može da jedna pokrajina živi o jednoj samoj kulturi, ili ti poljoprivrednoj grani. S toga sadimo američku lozu ondje, gdje znamo da će nam sigurno uspjeti, a ondje gdje smo u dvojbi o uspjehu, ili gdje znamo, da će nam uspjeh biti dvojbjen, ili nesiguran, sadimo drugo što, samo ne američku lozu.

Mi smo i ez žita, a tim bez kruha, mi smo bez krumpira, a tim bez najvažnije hrane seljačke obitelji. Kapula, kupus, zelje i drugo povrće uvodi se iz vana. A zar ne bismo mogli mi sve to imati i obilno za domaću porabu u našoj zemlji?

U prošlom broju smo rekli, da sve one države i pokrajine u koje smo mi prije izvozili naše vino, danas ga imaju usljed obnove vinograda na pretek u svojoj kući i to racionalno priredjena. Danas oni našeg vina više ne trebaju i ovo je uzrokom, što mi evo ove godine imamo pune konobe vina, da ga ne možemo prodati ni darovati.

Ovo je ove godine, dok još biramo plod većim dijelom sa domaće loze. Što će tek onda, kad mi svu onu površinu, što ju danas imamo zasadjenu domaćom lozom, zasadimo na amer. podlozi? Ako danas naša pokrajina daje po prieko od 1,200,000 do 2,000,000 hekt. vina na godinu, kad mi cilju današnju površinu vinograda obnovimo, imati ćemo prihod od 3-4 milijuna hehtolitara, a ako ne i više.

Danas se tužimo, da vino prodati ne možemo, a rekli smo i zašto, a što će, tek biti kašnje? Imati ćemo pune konobe vina, a uzdišat ćemo za žitom, kukuruzom, krumpirom i inim povrćem, kojega toliko naša pokrajina nužno treba.

Narod ne može da živi o jednoj samoj kulturi, a kad narod ne može, ne može ni obitelji, ne može ni pojedincu, jer svi smo vezani jednim vezom.

S toga, u našoj pokrajini sadimo američku lozu samo ondje, gdje znamo da će nam stalno uspjeti, gdje znamo da je zemljište prikladno za to. Posadimo toliko prostor, koliko je polovina površine, što smo je do sada lozom zasadjenu imali, ali gojimo je dobro, jer ćemo imati isti prihod. Ostalu površinu zasadimo drugom kulturom, a u prvom redu žitom, (ječnom), kukuruzom, krumpirom itd. Vinograde blizu kuća i bunara, te sladak vrutaka ne podizimo, već i pretvorimo u vrtove, u kojima ćemo gojiti raznovrstno, a toli potrebno povrće, a osobito u blizini varoši i gradova. Mjesto loze u ovim predjelima sadimo ločiku (salatu), grašak (biže), pasulj (fažol) rotkvice (ravanella), zelje, bob, kapulu, luk, po koji struk cvieća i viditi ćemo, da će nam biti

bolje. Mi možemo tako urediti naše siromašno gospodarstvo, ako budemo svi složni radili oko toga, da nam ne će biti potreba od drugoga u prvom redu od talijanca.

Ne zaboravimo ni bajam, višnju, trešnju, buhač, a osobito maslinu. Sve ove biljke sadimo u našoj zemlji, jer za to je Dalmacija ko od Boga stvorena.

Maslinu gojimo, ko zenica oka, jer ako ovo ne budemo radili, doživiti ćemo, da ćemo želiti kap ulja za začini. Ako smo bili uslovanj izvaditi jedno stablo maslinovo u polju, posadi 2-3 na obronku u prisloju, jer u buduće može nam više koristiti maslina, nego li loza. Ulje u trgovini ima uvijek vrijednost, ili kao začini, ili kao materijal, ako je pokvareno, dočim vino, jednom pokvareno, gubi svu svoju vrijednost, te nije za nikakovu trgovinu, već za kućnu potrebu, bez koje se biti može, jer nam je za svagdanje piće „bevanda“ dosta dobra.

Potreba udruženja, koja se je od više vremena osjećala među našim tehničarima u Beču, urodila je ovih dana time, da su isti ustanovili svoje „Društvo Hrvata Tehničara u Beču“. Društvu je zadaća, da radi na stručnom i u koliko je moguće na obćem obrazovanju svojih članova, i to: predavanjima, stručnim debatama, međusobnim pomaganjem, nabavljanjem knjiga i stručnih listova, stručnim ekskursijama, te upoznavanjem članova sa njihovim društvenim pozivom kao budućih inžinira. Ovo je društvo ustanovljeno po primjeru drugih tehničkih društava, a kao najbolji uzor poslužilo mu je „Akademsko Udruženje Srba Tehničara“, koje pruža svojim članovima sve potrebite konforte.

Na glavnoj skupštini društvo je izabralo sljedeću upravu: predsjednik: Guido pl. Grisono, cand. ing.; podpredsjednik: Josip Aljnović, stud. ing.; tajnik: Ivo Grgić, cand. ing.; knjižničar i blagajnik: Antun Dobrović, cand. meh.; odbornici: Dujam Granić, cand. arh. i Antun pl. Draganić, stud. ing.; revizori: Vjekoslav Rismondo, cand. teh. i Šimun Manola, cand. ing.

Ovakovome udruženju radovat će se bez sumnje svaki iskreni naš rodoljub, jer se po njemu vidi, da naši mladi ljudi na naučima svjestno i zrelo shvaćaju svoje dužnosti i da nastoje ozbiljno oko svoje naobrazbe, e, da se vrate svojem narodu oboružani što više znanjem, iskustvom i voljom rada i da mu koriste. Vrlo pohvalno!

Hrvati i Hrvatice

sjećajte se u svakoj prigodi

družbe sv. Cirila i Metoda za Jstru.

— Zabavna! — klikne, gotovo zašućen od ganuća i razrogaćujuć oči.

— Zajamačno! Nije ni moguće ni da vam ozbiljno govorim.

— Za što?

— Za što! Ma vi imate stoprva devetnaest godina... Imate nekaku pouku, ne kažem da ne; nu scienite li se za nju jednom mogućom partijom? Radi se o jednoj vaspitanoj djevojci, biranog ukusa, čitljivog ustroja. Svaka prostota joj je odvratna... Sveusve, bezuslovno je nemoguća vaša snivena zajednica... Vi isti, koji niste luđa, mora da joj osjećate.

— Ne, ja ju ne osjećam. Ili zar ja nisam čovjek kao i drugi?

— Sažeh ramenima i uzeh mu govoriti. Gledao me je napeto sa onim svojim sivim očima, na kojima sam čitao opornost i prazan utisak mojih rieči.

— A na posljedku — zaključih ustuknuv jedan korak, — ja znam da je gospodjica Lidija zaljubljena — u mene.

— On se polako dignu, stišćuć ustne; pogne ledja i udalji se, a da mi ne pruži ruku.

Izpratih ga očima, i sivatih da moram ozbiljno posredovati u onom čudnom i dosadnom zgodaju.

Sljedeće večeri zaputi se u g-djice Lidije, i sa velikim okolišanjem punim ozbiljnosti da ju ne bi podražao na smieh, kazah joj, da bi možda dobro učinila, kad se ne bi mnogo osvrtała na svoja vrata.

Viesti.

Utopio se. Prekjučer u 4 sata po podne sa rta Klobušac, gdje je skladište drvija Steinbeis, odputovao je talijanski parobrod „Dante“, kreat drvina za Napulj. Zapovjednik mu je F. Puglisi. Putujući do otoka Zlarina nestade s broda 18-godišnjeg mornara Ivana Mirabella Laterin. To bijaše konstatovano, jer su istoga mornara zvali, da podje u kuhinju za nešto, pa pošto se nije ozvao, počeli ga tražiti po brodu, ali uzalud. „Dante“ se s toga povratio u Šibenik u nadi, da će ga negdje u luci naći, jer kad je pao u more nije nitko opazio. Kad se parobrod vratio u luku povela se redovita iztraga sa strane mjestnog c. k. lučkog ureda, nakon koje je jučer „Dante“ odpremljen na prošljedjenje puta u Napulj. Na „Dantu“ ukrcaj je za mornara i oca izbezlog Ivana Mirabella.

Englezki jaht „Clementino“ doplovio je jučer u šibensku luku. Vlastnik je Federik I. Harrison. Na njemu je osam putnika. Stigoše pod Šibenik, da razgledaju grad i vodopad Krke. Jutros je „Clementino“ odputovao put Zadra.

„Šibenska glazba“ od sutra unapred do nove odredbe krać će svoje obhodnje gradom, koje čini svakog četvrtika u večer, a nadoknaditi će to time, što će svaki put izmjenice na zgodnim mjestima odsvirati po koji koncertni komad.

Kotarska učiteljska knjižnica u Šibeniku dopustom pokrajinskog školskog vieća, bit će doskora prenesena u dvoranu mjestnog „Učiteljskog Društva za Šibenik i školski kotar šibenski“. Tako će biti bolje na dohvat učiteljstvu, koje će se moći od sad unapried bolje njom okoristivati.

Tuže nam se vinogradari na poljodjelsku poslanicu u Zadru, jer im ne šalju već naručenu i već plaćenu gumu za zeleno navrtanje. U vinogradima se već obavila takovo navrtanje, a gume još nemaju, što im nanosi štetu, jer moraju da zakasne radnjom, a vrijeme odmiče, pa to može da osujeti dobar uspjeh navrtanja, a tu štetu sigurno će najviše oćutiti onima, kojima su nasadi amer. loze u plitkim zemljama. Ovakova sporost poljedelj, poslovnice u odpremanju naručaba za tako važne poslove ne da se ničim opravdati.

O sokolskom sletu u Zadru piše dubrovačka „Crvena Hrvatska“: „Ovih se dana šire glasine, da je vlada zabranila obdržavanje pokrajinskog sokolskog sleta u Zadru. Ta viesti ne odgovara istini. Uprava zaderskog sokola zatražila je od namjestaštva dozvolu za slet, ali do sada nije dobila nikakav odgovor. Mi mislimo, da namjestaštvo nema uzroka, da zabrani slet, jer smo uvjereni, da zaderski Talijani, koji bi jedini mogli biti uzrokom tog zabrani, ne će pružiti vladi prigodu, da na njihov teret zabrani slet. Kad bi do toga došlo, ne samo što bi se Talijani pokazali laži-liberalcima i niže kulture, nego bi se s tim viečno zamjerili hrvatskom narodu ove pokrajine, koji ih više ne bi zaista štedia. Na zaderskim je Talijanima, da se pokazu što su“.

Sjednica upravnog odbora stranke prava u Dalmaciji. Jučer su se sastali u Splitu članovi upravnog odbora stranke prava, da viečaju o raznim stranačkim pitanjima unutrašnje naravi. Na sjednici je postignut sporazum o načinu razvijanja djelatnosti stranke u smislu njenog organizacionog ustava.

Potonuo parobrod „Vasta e Guerrero“.

U noći istog dana, kad je u luci Šibenskoj sa parobroda „Dante“ nestalo mornara Mirabella, u Trstu je potonuo parobrod „Vasta e Guerrero“, koji kao i „Dante“ pripada istome vlastništvu. Slabo privezan uz gat br. 4. u Puntofranco pretrpio je udarac od podnožje obale, te se otvorio i počeo oko 11 sati puštat vodu. Premjestiše ga pod lukobran u tišinu i počeo iz njega sisati vodu, privezavši ga o lukobran s jedne, a o plivajući dock s druge strane. Konopi malo kasnije s kraja popučeše i parobrod potonu u dubinu od blizu 12 metara. Momčad se spasila. „Vasto e Guerrero“ imao je 384 bačve tonelaže. Slučaj dakle sličan onome „Galatee“, samo s kobnijim posljedicama.

Izletnici. Članovi pjevačkog društva činovnika austrijskih državnih željeznica pošli su ravno iz Pule u Split, jer se kapetan „Venus“ nije pouzdao ni u šibensku luku radi ružna vremena, potučen težkom sudbinom „Galatee“.

Težačko udruženje. U nedjelju su težači, pristae „hrvatske stranke“, u Splitu osnovali svoje „Težačko udruženje“. Uдруženju je svrha, da zastupa i brani interese težaka i da se brine za njihov politički, kulturni i ekonomski napredak. Potreba takovog udruženja davno se je u Splitu osjećala, tim više, što se danas težačke nevolje i potrebe izrabljuju u osobne i stranačke svrhe.

Pokret među radnicima u Splitu. Rek bi da su poslije zidara i drvodjelci spravni na štrajk. Glasa se, da su nezadovoljni sa plaćama. Lani su radi istog razloga štrajkovali. Tražili su 20% povišice plaće i 1 sat manje rada. Njihovom prevednom zahtjevu lani bi ne udovoljeno. Danas traže 15% povišice plaće i 1/2 sata manje rada. Pokret među kojišajima nastavlja se, a opaža se također komešanje među bojadisarima i kovacima.

Svezke biljegovaka. Na udobnost, osobito putnika, izdala je poštarska uprava male svezke, koje će sadržavati tri listića biljegovaka po 5 para i jedan po 10 para. Svaki će listić biti sastavljen od šest biljegovaka. Cijena je svakoj svezki 1 kruna i 52 pare. Nabavljaju se za sada kod ovecih poštarskih ureda, u poznatim lječilištima ili gdje je življivi saobraćaj putnika.

Dalmatinski duhan. Po službenim podatcima godine 1906. posadjeno je u Dalmaciji 78.756.000 strukova duhana na 1541 hektar površine i u 59 občina. Iste godine c. k. rezija je oćupila u Dalmaciji 26.021 kvintal i 54 kilograma duhana za ukupnu svotu od 4.200.542 kruna.

Dalmatinske željeznice. Mjerenje naumljenih pruga u Dalmaciji već je započelo. Izpostava za mjerenje pruža Knin-Oguljin, nalazi se u Kninu, za prugu Dugopolje-Metkovići u Splitu, dok je mjerik za posljednju dodjeljen u Metkoviće. Stručnjaci drže, da pruga Knin-Oguljin zahtjeva jedan prorov u duljini od 12 km. i da bi s toga vlada, obzirom na velike tehničke poteškoćke i velike troškove, mogla još zatacit naum te pruge. Dok su današnje pruge Split-Sinj i Metkovići-Hercegovina uzko-trake, nova je pruga Dugopolje-Metkovići odredjena kao pravotračna. Koji je tomu razlog, ne zna nitko. Činjenica je, da se tim prekida sveza između postaje i čitav put je produljen za jedan dan. U koliko saznanje iz Beča, stoji stvar krajsko-hrvatsko-dalmatinske željez-

MAKSIM GORKI:

Siromahova ljubav.

Preveo S. Z.

Pročita druge. Njegovi stihovi davahu zadahom njegovih čizama pomiešanim sa onim duhana. On je nosio nekaki prsluk prošupljen na laktovima; navlačio je ovratnik bez puce, kroz koji se vidio cio vrat, na kojem je teptljivo žilje. Prosljedi čitati. Mukao, jednoličan glas sjećao me je mrtvačkog pojanja. Nakon male stanke pogledao me izprto i nadoveže sa uzdahom:

More s dugom i turbornom rikom
Strah u duši mojoj sad zameta,
Al sva voda netizmjernog mora
Zar mojegra srca ne zapreta.

Na kraju začuta i ostade nepomičan. Bijah zahvaćen netko osjećajem slabobe. Bojao sam se, da ne zaplače, a nisam znao kako bi ga i čime utješilo. Iza nekog razmišljanja odlučih postupati kao kirurg, s što jednim zamahom reže ranu.

— Jeste li zaljubljen? — upitah, polučnuć mu ruku na rame.

— No, jesam! — priznade prisiljeno.

— U koga? u sobariću Fedušku?

Podiže začudjeno trepavice i uzvrat mirno: — U gospodjicu Lidiju...

Znao sam, ali nisam se nadao da će mi tako otvoreno izjaviti, niti sam odista želio. Položaj je bio smiešan, kao i nepričan.

— Znaite li, — rekoh mu najvećim mirom, — znaite li, da je stvar mnogo zabavna?

— Za što? — upita začudjeno. — Tako je zabavan... Njegovi me govori tako zanimaju. Premda prost, gdjejokoji put znade čovjeka ganuti: opisuje tako živo život ubogara... Za što dakle, gospodine silniče, ne bi morala užiti njegove razgovore?

— Ona joj odrih da se Platon zaljubio u nju, i pridometno, da prva ljubav ma kakva bila, sazida čovjekovo srce za sav život...

Nju podiže gnjevna drhtavica, raztvori snobito oči, lice joj se snobito zažari crvenilom, i uze hodati po sobi gore dole žustrim korakom...

— Bezobraznik! On! on! Ali, ako su mi ruke uvijek znovaje... pa i crvene?... I usi su mi crvene... Kako da se nisam nikad sjetila? Stvar je smiešana, nečuvena! Ipak me sažaljuje siromah... Tako je prost i neotesan... Kažete da je složio stihove?

— Niti su skroz slabi, čini mi se.

— Oh, čudakal! A kad pomislím, da se nisam dosjetila... Doisto, stvar je zanimiva... Jedan zaljubljeni siromah... Kaki roman, Gospode moj! No što radiš sada? Trebal će ga odpuštiti, zar ne?

— Ele, ne... Barem ne odmah. Čemu vriedjati jednog ubogog čovjeka, kad se može ućediti drugičje? Opuštit ćete ga, razumijte se, ali oprezno, bez prenanjivanja... Pričekajte.

— Ipak bih rado čitala one njegove stihove! — šane zamišljeno gospodjica Lidija.

Gorko se pokajah uslied danog savjeta, a da pri tom nisam uzeo u račun njezinu djetinsku lakomnost.

Sutra dan odputovah; i od onda do ne puno vremena svi saznanodo u kući, da se vratar zaljubio u gospodjicu.

Kako kasnije saznah, dogodilo se smiešno, ali, valja priznati, i nemili prizori: — Platone! — zvala je Lidija.

Platon bi srkao — Vi me ljubite? — pitala djevojka umiljatim glasom.

— Jest, — odvrćao je odlučno vratar.

— Mnogo?

— Jest!

— A da bi vam zatražila jednu uslugu, — nastavljala Lidija ljubkim i tajinstvenim glasom, gledajuć zamišljeno u izkočene jabučice lica, — biste li za mene učinio sve, Platone?

— Sve.

— Dobro, ako je tako, — i govoreći tako lice joj se sabiralo na opojan smieh, — ako je tako, moj dragi Platone...

Izražaj joj bivaše sve nježniji, i Lidija bi kroz dubok uzdah šaputala: — Sprenjete samovar...

Pakostan smieh sievao joj u očima, Platon odlazio pokunjeno. Pristavljao samovar. Jabučice na licu svedj više mu izkale, pogledi postajahu svedj mračniji.

(Nastavit će se.)

nice Novomjesto (Rudolfovo) — Karlovac te Ogulin-Knin tako, da njezin sjeverni dio ima biti gotov u listopadu 1910., a južni dio u prosincu god. 1901. U Hrvatskoj i u Kranjskoj obavljaju se u ovaj čas priprave radnje vrlo pomnijivo. Već su opredjeljeni pogranični prezlazi na kranjsko-hrvatskoj granici i učinjene sve nužne predradnje. Gradnja započet će se, čim se sa sudbene strane bude dobio predgledni povod.

Za unapredjenje obrta. Kako smo već javili, ministarstvo je trgovine povjerilo trgovinskom savjetniku i tajniku trgovinske i obrtničke komore u Beču Rikardu Riedelu izvidjaje za praktično provedenje osnove o unapredjenju obrta u našoj zemlji. Gosp. Riedel stigao je već u Dalmaciju.

Za gospodarsko unapredjenje Dalmacije. Smotra javlja: Akcija u korist Dalmacije, koju je lanjske godine stalo provoditi ministarstvo poljodjelstva, pokazuje vrlo povoljan izpadak, osobito što se tiče poboljšanja, obrske vode, uređenja riekta i bujica. Za daljnji rad, da se postigne željena svrha, ministarstvo poljodjelstva stavlja na raspolaganje za ovu godinu daljni dopinos od jednog milijuna kruna. Po nalogu pomenutog ministarstva, doći će skorih dana u Dalmaciju tehnički konzultent za posle o poboljšanja, dvorski savjetnik Eduard Markus da prouči sadašnje stanje odnosnih radnja i da pripremi potrebno za hitno provajanje radnja. Dvorski savjetnik Markus i odsječni savjetnik na ministarstvu poljodjelstva Ivo pl. Bizzaro, sudjelovat će u izvidjajima, po kojima će se riješiti pitanje o prostrućju prostranih močvara oko ušća Neretve. Ovo pitanje, koje je značeno za poljodjelstvo i higijenu zemlje, odavna je predmetom proučavanja i pregovaranja, a da se još nije postigao uspjeh. Rješenje tog problema i obezbrženje osnove, koja bi se dala provesti i u tehničkom i u ekonomskom obziru, znatno bi pomogla gospodarsvenom razvitku Dalmacije.

Samo da ne ostanu sve na papiru kô obično!

Hoćevar tjera svoju. Netom se je Hočevar povratio sa izleta s ministrom — uračunav pristojbine kao da je išao u službene posjete — potpisao je irade, po kojemu su nadpreglednik Bradić i preglednik Maleš iz Milne premještau na granicu Crne Gore, jer su — hrvatski uredovali. O ovoj samovolji komentari su izlišni.

U odboru za proslavu Zoranićeve 400-godišnjice nalaze se slijedeća lica: Predsjednik: Manfred knez Borelli Vranski, Zadar; Prvi dopredsjednik za umjetnostni i književni dio: Dr. Luka Jelić profesor Zadar; Drugi dopredsjednik za svečanosti odo: Šimun Vignato načelnik, Nin; Tajnik i blagajnik: Kanonik Pavao pl. Zanki nadpor u m., Nin; Odbornici: Mate Došen, c. k. major u m., načelnik, Gospić; Grgo Oštrić, načelnik, Novigrad; Hubert knez Borelli Vranski, načelnik Biograd; Dr. Ivan Krstelj, odvjetnik, načelnik, Šibenik; Frano Budak, načelnik, Prag; Mihovil Novaković, načelnik, Benkovac; Marko Mudražija, načelnik, Skradin; Dr. Vicko Mihaeljević, odvjetnik, načelnik, Split.

Talijanski nadpis. Na trećem podu kot: poglavarstva u Zadru stoji nadpis: „I. R. Sezione Luogotenenziale delle Miglionie“. Hrvatskom jeziku ni traga. I još u doba rješnja jezičnog pitanja!

Pjevač Vušković. Naš domaći umjetnik operni pjevač Vušković odputovao je iz Münstera, gdje je zaključena operna sezona, te je odputovao u Prag gdje će na hrvatskom jeziku pjevati u operama „Holländer“ i „Aida“. Gosp. Vuškoviću želimo podpun uspjeh u priestolnici bratskog češkoga naroda, kao što ga je postigao u tudjini.

Sveučilište u Zagrebu bez podajča! Prvi dan upisao se neki Steinfeld, drugi dan neki Simon, treći dan nitko, četvrti nitko. Sveučilište stoji pusto i osamljeno. Servus-društvo izjeda se od jada i kroz svoje reptile kuša da poplaši roditelje, pripovijedajući kako hrvatski djaci grozno stradaju u Zagrebu. Djaci naprotiv odgovaraju — svi složno — da stoje izvrsno, da im profesori čine sve moguće usluge, da ih građanstvo voli i podupire. Ovih dana u Pragu osnovan je fond, kojim će se uzdržavati do 40 naših ljudi, što objedom, što večerom, što stanom. Na čelu toga pokreta stoji prof. Taborski, koji neumorno radi, da što više naših ljudi bude u Pragu obezbjedjeno. Pomozimo i mi naše mladice!

Sa sveučilišta u Zagrebu. Rauch je dao u Peštu javiti novinama, da će oni, koji nisu digli demisorijske biti smatrani upisanima i da do se ne nepodignuti demisorijske ne će biti više podignuti. Nu prošle subote došlo je na univerzu nekoliko djaka, te su dignuli demisorijske. Tako ostaju barunu Rauchu cigla dva djaka. Djaci, srbski radikali, za kole se je govorilo, da se

kane upisati, otišli su u Beograd ili u Grac na univerzu, te su sve vesti o njihovom upisivanju neistinite.

Jugoslavenski klub zastupnika u Beču darovao je prvi prinos u iznosu K 500 za hrvatske akademičare, koji su morali bježati iz Zagreba.

Za slogu hrvatskoga naroda. „Hrv. Sloboda“ od prošlog petka pod naslovom: „Kao pred revoluciju“ piše o žalostnom stanju, koje je nastupilo u našoj domovini i koje zahtijeva silnih žrtava, pa veli: „Na ove se žrtve, na taj boj moramo tim jače pripravljati, što se svakim danom sve više uvjeravamo, da se ne će moći voditi i dovršiti parlamentarnim i ustavnim putem. Ne će jednostavno s toga, jer naši neprijatelji, naši protivnici do parlamentarizma i do ustavnosti baš ništa ne drže, pa nas upravo sile, da se utekemo i mi drugim sredstvima“. Pa zaključuje članak: „Samo sloga svega hrvatskoga naroda i jednodušnost u zahtjevima, koji narod čine narodom, može nas spasiti. Za ovo slogu, za ovu jednodušnost mi smo tu!“

Bilježimo ovo tim radije, jer se slaže s današnjim našim člankom o položaju u Hrvatskoj.

Nova hrvatska vlada? „Magyarország“ piše, da je posve istinita vjest, da se radi o pregovoritru između Rakodczaya i nekih manje prononsiranih ličnosti bivše narodne stranke. Prema vjesti iz vrlo upućenog vrela — veli list — Rakodczay ne bi htio, da opet preuzme banku čast, nu on imade samo posredovnu ulogu. Rakodczay bi imao da nađe put, kojim bi se dao postići kakav sporazumak između koalicije i članova bivše narodne stranke izjavili su, da su samo u tom slučaju spremni primiti vladu, ako bi u tom pogledu bila sporazumna koalicija. Koalicija pako — veli list — bila bi sklona pristati na to, samo pod uvjetom, u kojem su svi jednodušni, da se pragmatika odstrani. „Neues Pester Journal“ prima brzojavno iz Zagreba vjest, da je Rakodczayeva konferencija sa Čavrakom, Šumanovićem i Dr. Kriškovićem u svezi s tim, što se u mjerodavnim krugovima bave, navodno imenovanjem činovničke vlade, koja bi se bavila jedino sariešenjem tekućih posala. — Jalovi pokušaji!

Rauchova gospodarska akcija. Svaki dan donose brzojavi vjesti, da Pavel kani poradići oko gospodarskih interesa Hrvatske. Ali kako? U Hrvatskoj ima mnogo zaklada, koje stoje pod upravom vlade, a vlada o njima ne polaze nikad pred javnošću računa. Ima tu debele novčine! Pavel za gospodariti. Uzet će iz ovih zaklada novaca, osnovat će tobožnju zemaljsku banku, koja ima da utuče ili bar što više oslabi druge novčane zavode. Gospodarstvo će procvjetati, a on će biti podpuno pokoran njemu, gospodaru „servus druživa“. Što Pavel govori s Wekerlom, ima da bude osiguranje za njega, da ne bude stavljen pod obuzbu i da ne bi morao eventualnih gubitaka nadoknadivati zakladama. Eto, to je taj gospodarski plan Pavelov.

Gumplovic o južnim Slavenima. Čuveni sociolog Gumplovic izrazio se o položaju u Hrvatskoj ovako: „Rauchov režim je jednostavno bockanje i izgustirana ludorija. Južni Slaveni došli su do samosviestnog osjećanja, da su jedno i počeli su da se ne dadu više zavaravati ni od Beča ni od Pešte. Ono što se odigralo i što će se odigrati prirodan je proces. Najveća snaga nije na Beču ni na Pešti nego na južnim Slavenima, ako se sjedine. Pred njegovim se očima diže slika južnih Slavena na Dunavu i na Balkanu. Stojimo na pragu velikih političkih preokreta, koji će pozvati južne Slavene k samostalnom nacionalnom životu. Beč će valjda uvidjeti to i znati cijeniti. Magjari ne će moći ništa sprečiti, jer protiv prirodnog procesa ne može se ništa učiniti“.

Sprovod prof. Špire Brusine obavio se je dostojanstveno i liepo, kako dolikuje učeničku. Zastupana je bila akademija, sveučilište, muzje, Matica Hrvatska, književničko društvo, glazbeni zavod i mnogobrojni znanci, prijatelji i štovatelji. Sprovod je krenuo iz bolnice milosrdnih sestara kroz llicu, Kaptol, Novu ves na Mirogoj. Tu se je oprostito sa pokojnikom prof. Janeček u ime akademije i sveučilišta. Počivao u miru!

Sveobća sveza kapetana i častnika austro-ugarske trgovinske mornarice. Saznajemo sa pouzdane strane, da j. c. k. namjestništvo u Trstu potvrdilo pravila novu upriličujuće se „Obće sveze kapetana i častnika austro-ugarske trgovinske mornarice“ u Trstu. Ovoga tjedna bit će sazvana uprilič-

vena skupština, na kojoj će se izabrati društveno predsjedništvo. Ta nova pomorka ustanova imati će za našu trgovinsku mornaricu odličnu i veliku zadaću i važnost.

U Trstu imat ćemo do malo dana i svoju slavensku književnicu, papirnicu i bijlačnicu. Od prije imademo u Trstu mnoštvo narodnih i gospodarstvenih družtva, novčanih zavoda, novina, trgovačko društvo „Balkan“, parobrodarska družtva, mnogo trgovaca, obrtnika, mornara, radnika itd.

Slavenski trgovci, obrtnici i poduzetnici! Dodjite u Trst i otvorite tamo vaše radnje i vaša poduzeća. Ima u Trstu za sve zaslužbe i kruha. Dodjite. — Jer: Trst je grad velike budućnosti — naš grad „Omnibus“.

Ekonomske prilike izseljenika na nasadima kave u državi Saõ Paulo (Brazil). Kao što svake godine tako i god. 1907. vlada je države Saõ Paulo unapried odredila broj izseljenika za uvedenje kojih plaća određenu svotu plovitbenim odpravništvi. Taj je broj bio ustanovljen za prvo polugodište g. 1908. na 10.000 čeljadi. Svaki izseljenik mora da bude izključivo Evropljanin i mora da se ukrea u jednoj evropskoj luci. Navedeni je broj od 10.000 naseljenika primjeren okolnosti, što se žetva kave g. 1907.—1908. ne smatra podnipošto dobrom. Većina naseljenika određena je za nasade kave. No nagrada na ovim nasadima nije takova, da bi austrijski izseljenici mogli što prištediti s obzirom na to, što nisu priviknuti na pripadnu radnju i na podneblje, pa i s obzirom na njihove veće zahtjeve življenja.

Književni oglas. Doštampan je drugi svezak moje „Balkanske Vile“ — zbirka fantazija na osnovu hrvatskih, slovenskih srbskih i bugarskih pučkih pobjevaka — te ču ga ovih dana priposlati svim predbrojnicima prvog svezka istog djela. Najljepše umoljavam vaša društva i sve rodoljube, da mi ostanu vjernim predbrojnicima i tako omoguće daljnje izdavanje „Balkanske Vile“, koju ubrajam među najzanimivija i najuspjelija svoja djela. Predplatu molim mi čim prije priposlati, jer ću morati poradi narušenog zdravlja koncem lipnja iz Zagreba odputovati. F. S. Vilhar.

Petar Kuničić: Prigodom otvora nove školske zgrade u Staromgradu. Liepa je to knjiga, koju je sastavio naš književnik g. P. Kuničić prigodom otvora nove školske zgrade u Staromgradu. U njoj je iznesena djelatnost i historijat starigradske škole — a i mjesta — koja se ponosi da je nekoliko odličnjaka dala našem narodu. Knjiga sadržaje slike dosadanih učitelja i učiteljica, te glasovitih ljudi iz Starograda, uz kratak životopis. Važnost ove knjige u prvom redu za Starigrad, a po tom za historiju sveukupne dalmatinske škole nadograđuje težak trud pisca.

„Grad Karlovac i njegove koranske kupelji“. Zagreb, 1908. Ovu knjigu je izdalo gradsko poglavarstvo u Karlovcu da upozna publiku sa modernim kupalištem i krasnim sa svim komforom uređenim hidro-elektrotera peutičkim lječilištem na Korani.

Revolucionarni fantasti. Pod tim naslovom javlja „Berliner Tagblatt“, da se u Chikagu pokrenuo američko-austro-ugarski savez sa 2600 članova, kojemu je zadaća raditi, da se što prije sruši dinastija Habsburške monarhije, a na njezinim razvalinama stvori republiku. Tim će radom otvoreno početi smrti staroga vladara. Savez će raditi sporazumno sa američkim socijalistima, koji će ih materijalno podupirati. Savez će se gledat združiti s ostalim talijanskim i slavenskim socijalističkim organizacijama, da s američkim socijalistima provedu revolucionarnu propagandu na američkim univerzama.

Dva tiska za ulje
podpuno gvozdena, izradjena u „Stabilimento Tecnico“ u Trstu, prokušana kroz više godina, prodaju se posve jeftino sa svim pripadcima i bez njih. Adresa kod uredništva.

Najveća dalmatinska zlatarija ANTE RADIĆA - SPLIT.
Trg voća, Gradska vrata na obali. Ilustrovane cijenike šalje badava. Ilustrovane cijenike šalje badava.

Naše brzojavke.

Zagreb, 27. Danas je sedmi i zadnji dan upisivanja na sveučilištu. Nije se prijavo nitko. Rauchova blamaža podpuna.

Zagreb, 27. Jučer u banskim dvorima držana je sjednica. Predsjedao je barun Rauch pozvanim velikim županima. Od te sjednice očekuju se nove prisilne mjere, imenito premještau činovnika. Željeznički činovnici, koji ne će da priznaju pragmatiku, izloženi su već svakojakim kušnjama.

Zagreb, 27. Postupanje Raucha i špekulantstvo Czernkoviča izazivlje svaki dan sve veće grjušanje u činovništvu i u celom građanstvu.

Zagreb, 27. Rakodczay je krenuo odavle. Preksinoć i jučer bio je u Budimpešti. Od ovog putovanja očekuju se iznenadjenja. Položaj i držanje koalicije čvrsto nepromjenjeno.

Beč, 27. „Hrvatska Korispodencija“ donajze, da je dalmatinski namjestnik Nardelli po savjetu liečnika zatražio produljenje dopusta. Udieljeno mu je 4 sedmice dopusta.

Beč, 27. Kralj je jučer počeo dieliti audiencije. Primio je Aerenthala, Schönaiha i Becka. Gospodska je kukca prešla na dnevni red vrhu zakonske osnove o sniženju nameta na šećer, prihvaćene od zastupničke kuće.

London, 27. Predsjedniku francuzke republike Falièresu priredjen je ovdje veličanstven doček.

Poruke. Č. gg. dopisnici — Sinj, Opuzen, Rogoznica itd. U ovaj broj ne moglo uči, a i prispjelo kasno. Drugi put za stalno. Živjeli!

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drežga.

STECKENPFERD --
od
Ilijanova mlieka **SAPUN**
najbolje sredstvo za kožu.

40-6

NUISOL
pripravljen od
BERGMANN I DR. U TEČENU
jest i ostaje kao i do sada
najbolje naravno sredstvo
za bojadisanje **Kose i brade.**
Ciena K 3. 20-6
Dobivaju se sve tri boje
u Drogariji Vinka Vučića -- Šibenik.

IVAN RUDE
Šibenik — Glavna ulica
preporuča P. n. občinstvu svoj veliki izbor ilustrovanih razglednica i svoju bogato ob-skrbljenu papirnicu sa svim pi-sarničkim predmetima.
Prodavaju se školske knjige i raznovrstni koleđari.
Veliko skladište igračka, galanterijske sitničarije, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Ciene umjerene. Naručbe se opremaju svom pospešnošću.

Najveća dalmatinska zlatarija ANTE RADIĆA - SPLIT.
Trg voća, Gradska vrata na obali. Ilustrovane cijenike šalje badava. Ilustrovane cijenike šalje badava.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

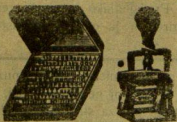
kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod žrtvovanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

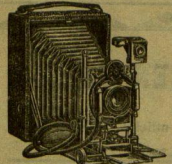
daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

KNJIŽARA I PAPIRNICIA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

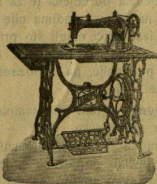
Preduzimije naručbe svakovrstnih pečata od kautschucka i kovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebština.

preporuča svoj veliki izbor ljeptih HRVATSKIH, TALJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCOZSKIH KNJIGA, romana, slovnica, rječnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zaliba svakovrstnih toplomjera, zvieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

3. Pučka osiguranja na male glavice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Za Palmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Splitu. Poslovnica u Splitu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove; eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavnija tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

ŠIRITE - „HRVATSKU RIEČ“!

Čast mi je objaviti P. N. Obćinstvu, da mi je povjerenje za Šibenik i okolice glavno zastupstvo

osiguravajućeg zavoda „Victoria“ u Berlinu utemeljena god. 1853.

- Osiguravajuće grane jesu slijedeće:
- 1.) Pučko osiguranje: a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe, b) za zdrave osobe od 15-te godine unaprijed takodjer bez liečničke pregledbe.
 - 2.) Osiguranje u slučaju smrti i preživljenja. (Mješovito osiguranje).
 - 3.) Osiguranje glavica i prištenje.

Na zahtjev daju se poitanje obavijesti i o drugim nuzgrednim granama osiguranja.

Sa stovanjem
JURAJ GRIMANI - Šibenik.

Hrvatska Tiskara ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskarnica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalih sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskarnica.

Solidna izradba. Umjerene cene.

**Naručbe obavljaju se
brzo i točno po zahtjevu.**

PRAVA GUMA

za navrtanje americkanskih loza
dobiva se u drogariji
Vinka Vučića
Šibenik
Jamči se za najbolju vrst robe.
Prodaja pravog sumpora
Extra i Engleske modre galice.

Hrvat i Hrvatice!

kupujte marke

DRUŽBE

Sv.

Ćirila i Metoda

za Jstru

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/2 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa skadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložanja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenice glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnohrad (Salzburg), palu, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiraja (Confirungs-Lager).

Preuzimlja u pohranu i upravljanje: U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj ma drago pogibeji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebrno i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjezaraje vrijednote proti gubitim žrtvovanja

Banca Commerciale Triestina.